

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЧЕРНІГІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНОЛОГІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ**

Кримінальне право та кримінологія

Методичні рекомендації для підготовки і складання кваліфікаційного комплексного іспиту для здобувачів вищої освіти освітнього ступеня бакалавр спеціальності 081 «Право» освітньо-професійної програми «Кримінальна юстиція (Суд. Прокуратура. Адвокатура)»

Обговорено і
рекомендовано на
засіданні кафедри
кримінального права та
правосуддя
Протокол № 12
Від « 27» січня 2020 р.

Кримінальне право та криминологія. Методичні рекомендації для підготовки і складання кваліфікаційного комплексного іспиту для здобувачів вищої освіти освітнього ступеня бакалавр спеціальності 081 «Право» освітньо-професійної програми «Кримінальна юстиція (Суд. Прокуратура. Адвокатура)» денної та заочної форм навчання / Укл. : Коломієць Н.В. – Чернігів : ЧНТУ, 2020. 27 с.

Укладач: Коломієць Наталія Володимирівна, д.ю.н., професор кафедри кримінального права та правосуддя

Відповідальна за випуск: Сенченко Н.М., доцент кафедри кримінального права та правосуддя Навчально-наукового інституту права і соціальних технологій Чернігівського національного технологічного університету, к.ю.н.

Рецензент: Селецький О.В., декан юридичного факультету Чернігівського національного технологічного університету, к. ю. н., доцент.

ЗМІСТ

1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ.....	4
2. ОРГАНІЗАЦІЙНА РОБОТА ПО ПІДГОТОВЦІ ДО КВАЛІФІКАЦІЙНОГО КОМПЛЕКСНОГО ІСПИТУ.....	5
2.1.Підготовка та проведення екзаменаційних комісій (ЕК).....	6
2.2.Про перелік документів та їх підготовку для ЕК	6
2.3.Методика проведення консультацій	6
2.4. Методичні рекомендації з підготовки екзаменаційних питань.....	8
2.5.Підготовка та характер екзаменаційних білетів	8
2.6. Методичні поради здобувачу вищої освіти з підготовки відповідей на екзаменаційні питання.....	8
2.7. Методичні поради здобувачу вищої освіти з підготовки відповідей на питання екзаменаційного білета.....	9
2.8. Форма проведення кваліфікаційного комплексного іспиту	10
3. КРИТЕРІЇ ЕКЗАМЕНАЦІЙНИХ ОЦІНОК І МЕТОДИКА ОЦІНКИ РЕЗУЛЬТАТІВ КВАЛІФІКАЦІЙНОГО КОМПЛЕКСНОГО ІСПИТУ .	11
4. ПІДВЕДЕННЯ ПІДСУМКІВ КВАЛІФІКАЦІЙНОГО КОМПЛЕКСНОГО ІСПИТУ	13
5. КОНТРОЛЬНІ ЗАПИТАННЯ З КУРСУ КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВА ТА КРИМІНОЛОГІЇ.....	13
6. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА	21

1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Відповідно до Положення про поточне та підсумкове оцінювання знань здобувачів вищої освіти Чернігівського національного технологічного університету (далі – ЧНТУ), (затвердженого наказом ректора ЧНТУ 29 жовтня 2015 року № 181, зі змінами від 30.10.2019 року згідно з наказом ректора ЧНТУ № 143) атестація – є підсумковою формою контролю за певним освітньо-професійним та освітньо-науковим рівнем. Атестація здобувача вищої освіти здійснюється екзаменаційною комісією після завершення навчання на певному рівні з метою встановлення фактичної відповідності рівня підготовки вимогам освітньої-кваліфікаційної характеристики.

Атестація здобувачів вищої освіти, які навчаються за освітньо-професійною програмою «Кримінальна юстиція (Суд. Прокуратура. Адвокатура)», проводиться у формі кваліфікаційного екзамену. До атестації допускаються здобувачі вищої освіти, які повністю виконали навчальний план та успішно склали всі іспити й заліки. Усі екзаменаційні завдання, зазначені в екзаменаційному білеті з відповідної дисципліни є рівнозначними за їх внеском до загальної оцінки за іспит. Підсумкова оцінка розраховується як середньозважена за кожну складову екзаменаційного завдання.

Кваліфікаційний комплексний іспит – це підсумкова перевірка якості знань, визначення ступеня професійної підготовки здобувачів вищої освіти-випускників, їх вміння застосовувати одержані знання у своїй практичній діяльності. Іспит проводиться в рамках вимог програми навчальної дисципліни «Кримінальне право» та «Кримінологія».

Програма та методичні рекомендації включають в себе необхідний перелік законодавчих і нормативних матеріалів та обов'язкової літератури.

Умовою успішної підготовки до кваліфікаційного комплексного іспиту є опрацювання здобувачами вищої освіти важливих положень кримінального права, які містяться у Кримінальному кодексі України (далі КК України), підручниках, монографіях, навчальних посібниках, науково-практичних коментарях до КК України та іншій науковій та навчально-методичній літературі, в тому числі з кримінології.

2. ОРГАНІЗАЦІЙНА РОБОТА ПО ПІДГОТОВЦІ ДО КВАЛІФІКАЦІЙНОГО КОМПЛЕКСНОГО ІСПИТУ

Успішна підготовка до кваліфікаційного комплексного іспиту багато в чому залежить від організації та чіткого додержання режиму самостійної роботи. Враховуючи обсяг та складність предметів, в першу чергу, слід оптимально розподілити час роботи над кожною дисципліною у період між останньою сесією та початком кваліфікаційного комплексного іспиту. Для більшості здобувачів вищої освіти бажано і під час останнього семестру знаходити можливість виділяти щоденно дві – три години для роботи над предметами, які виносяться на кваліфікаційний комплексний іспит. Такий підхід забезпечує надійність та повноту знань, запобігає перевтомі у період проведення комплексного кваліфікаційного іспиту.

Важливим є правильний розподіл робочого часу для підготовки до кваліфікаційного комплексного іспиту. Встановлення для себе норми матеріалу, який необхідно вивчити або повторити, обов'язкове чергування занять з відпочинком – все це допомагає продуктивніше працювати над засвоєнням тексту щоденно. Корисно чергувати і форми роботи: ознайомлення з навчальною та методичною літературою, конспектування окремих питань та положень, опрацювання законодавчих актів.

Ознайомившись з методичними порадами, здобувачі вищої освіти зможуть належним чином організувати підготовку до кваліфікаційного комплексного іспиту з кримінального права і кримінології та оптимально розподілити час, необхідний для засвоєння і повторення всіх розділів курсу. Пізніше необхідно визначити обсяг навчальної і методичної літератури та інших джерел, опрацювання яких обов'язкове при підготовці до кваліфікаційного комплексного іспиту. З урахуванням досвіду вивчення кримінального права на основі робочої програми навчальної дисципліни «Кримінальне право» здобувач вищої освіти повинен скласти індивідуальний графік, в якому визначити найбільш важливі теми курсу, а саме: «Поняття злочину. Склад злочину», «Співучасть у злочині», «Повторність, сукупність і рецидив злочинів», «Злочинність та її основні характеристики», «Причини та умови злочинності», «Кримінологічне вчення про особу злочинця» тощо.

Бажано вибрати послідовність діяльної підготовки з відповідної дисципліни. Спочатку працювати над розділами Загальної частини КК України, а потім переходити до питань Особливої частини КК України. Щодо кримінології, то слід спочатку чітко розібратись в питаннях системи кримінології, причинах злочинності, організації кримінологічних досліджень. Важливою обставиною є послідовність праці над джерелами. Потім, в першу чергу, ознайомитися з методичними рекомендаціями, повторити вивчений раніше матеріал шляхом опрацювання конспекту лекцій з окремих розділів, а надалі працювати над підручниками, коментарем до Кримінального кодексу України та іншими джерелами, в яких висвітлені питання конкретних тем з кримінального права та кримінології.

На кожне питання програми навчальної дисципліни «Кримінальне право», «Кримінологія» необхідно знайти вичерпну відповідь у рекомендованій літературі, а якщо відповіді не знайдено, – звернутися до викладача кафедри за консультацією.

Безпосередньо перед складанням комплексного кваліфікаційного іспиту здобувачу вищої освіти надається п'ять – шість днів для повторення та закріплення вивченого матеріалу, організовуються консультації перед кваліфікаційним комплексним іспитом, а також індивідуальні консультації. Активно працюючи, за цей час студент, як правило, встигає повторити всі теми курсу кримінального права та кримінології, перевірити свої знання по підготовленим кафедрою контрольним запитанням і усунути виявлені при цьому прогалини в знаннях.

2.1. Підготовка та проведення екзаменаційних комісій (ЕК)

Згідно з Положенням про порядок створення та організацію роботи екзаменаційних комісій для здобувачів вищої освіти прийняття кваліфікаційних комплексних іспитів, в тому числі з кримінального права та кримінології, здійснюється екзаменаційною комісією, яка формується щорічно на період проведення іспиту в межах екзаменаційної комісії за спеціальністю з числа професорсько-викладацького складу кафедри кримінального права та правосуддя на чолі з головою - висококваліфікованим фахівцем в галузі кримінального права, кримінології, який має вчений ступінь або звання. Персональний склад комісії затверджується ректором ЧНТУ не пізніше як за місяць до початку кваліфікаційного комплексного іспиту. Голова екзаменаційної комісії з кваліфікаційного комплексного іспиту за фахом затверджується ректором за узгодженням з деканом, навчальним відділом.

2.2. Про перелік документів та їх підготовку для ЕК

У екзаменаційну комісію до початку кваліфікаційного комплексного іспиту подаються наступні документи:

- наказ ректора (декана юридичного факультету) про допуск здобувачів вищої освіти до кваліфікаційного комплексного іспиту;
- довідка про виконання здобувачами вищої освіти навчального плану й отримані ними оцінки з теоретичних дисциплін, курсових робіт тощо.

Для оформлення протоколів екзаменаційної комісії призначається технічний секретар.

2.3. Методика проведення консультацій

Під час підготовки до кваліфікаційного комплексного іспиту велику роль відіграють консультації. Зазвичай кожній групі надається дві години передекзаменаційної консультації.

Перша частина консультації має установчий характер.

На консультації пропонуються методичні рекомендації з організації самостійної роботи в період підготовки до кваліфікаційного комплексного іспиту:

- з підручниками та поточними публікаціями в газетах «Голос України», «Урядовий кур'єр» тощо;
- з навчальними посібниками, методичними вказівками та власними конспектами лекцій з відповідних дисциплін.

Важливо також на консультації ознайомити здобувачів вищої освіти:

- з обсягом вимог, що висуваються на іспиті;
- з характером питань екзаменаційних білетів, користуючись при цьому навчальними програмами з відповідних курсів.

На консультації викладач роз'яснює здобувачам вищої освіти:

- про принципи групування питань в екзаменаційних білетах;
- про місце (аудиторії), час та порядок проведення іспиту;
- про режим роботи в дні підготовки до кваліфікаційного комплексного іспиту, включаючи режим роботи бібліотеки тощо;
- про методичні вказівки до підготовки і проведення кваліфікаційного комплексного іспиту.

Друга частина консультації має на меті надати здобувачам вищої освіти допомогу у вивченні нових і найбільш складних питань фахових дисциплін. Викладач рекомендує здобувачам вищої освіти заздалегідь сформулювати питання, на які вони бажають отримати додаткові пояснення. Це, зрозуміло, не виключає можливості для кожного здобувача вищої освіти задавати питання під час проведення консультації. Доцільно також під час консультації проаналізувати найбільш поширені помилки, які допускали здобувачі вищої освіти в попередніх групах на іспиті.

Окрім екзаменаційних консультацій, в міру необхідності, проводяться й індивідуальні. Для цього протягом тритижневого терміну, виділеного для підготовки та складання кваліфікаційного комплексного іспиту, на кафедрі кримінального права та правосуддя затверджується графік консультацій та зорганізуються чергування викладачів, про що своєчасно інформуються здобувачі вищої освіти.

Не дивлячись на важливість названих форм навчання, кожний здобувач вищої освіти повинен чітко усвідомити, що вирішальною умовою успішної підготовки до екзамену є цілеспрямована, добре організована самостійна робота над матеріалом курсу.

Здобувачі вищої освіти повинні використовувати різноманітні форми та методи самостійної роботи. Досвід показує, що доцільно вміти моделювати відповідь, тобто будувати структуру, послідовність та зміст відповіді відразу після опрацювання матеріалу. Таке моделювання закріплює одержану інформацію, робить знання більш глибокими і допомагає швидше згадати потрібне і сформулювати відповідь.

Здобувачам вищої освіти надається також можливість користуватися під час підготовки до кваліфікаційного комплексного іспиту аудиторіями з комп'ютерною технікою.

2.4. Методичні рекомендації з підготовки екзаменаційних питань

Підготовка і формування екзаменаційних білетів є одним з найбільш складних і відповідальних питань. При їх формуванні можна користуватися двома різними підходами.

Перший полягає у збереженні специфіки кожної дисципліни. Це полегшує вирішення організаційних моментів: питання оглядових лекцій, проведення консультацій, підведення підсумків іспитів тощо. Але можливе дублювання окремих питань.

Другий підхід – комплексний, системний, являє собою синтез усіх наскрізних проблем фахової підготовки. У цьому випадку екзаменаційні питання повинні формуватися на засадах методологічного їх значення, актуальності з погляду на сучасні вимоги. Безумовно, за таким підходом частина питань може залишитися поза увагою укладачів екзаменаційних білетів. Тому доцільно включати їх в білети як самостійні питання.

2.5. Підготовка та характер екзаменаційних білетів

Іспит проводиться за білетами, складеними відповідно до програми кваліфікаційного комплексного іспиту. Кожний білет включає до себе питання з дисциплін «Кримінальне право» та «Кримінологія», що дає змогу перевірити знання з відповідних навчальних дисциплін.

Білети затверджуються на засіданні кафедри.

2.6. Методичні поради здобувачу вищої освіти з підготовки відповідей на екзаменаційні питання

Успіх складання кваліфікаційного комплексного іспиту багато в чому залежить від систематичного та сумлінного вивчення навчального матеріалу протягом усього часу навчання, від уміння правильно організувати попередню та безпосередню підготовку до кваліфікаційного комплексного іспиту, що дозволяє привести свої знання у певну систему, засвоїти ті зміни та доповнення, які відбулися в науці кримінального права та законодавстві.

Підготовка до кваліфікаційного комплексного іспиту передбачає повторення та опрацювання матеріалу всіх тем з дисципліни «Кримінальне право» та тем з курсу «Кримінологія». Для успішної роботи над матеріалом курсу кримінального права та кримінології студенту необхідно мати: Конституцію України; Кримінальний кодекс України; Кримінальний процесуальний кодекс України, навчальні посібники, власний конспект лекцій з курсу; підручники «Кримінальне право України», «Кримінології»; Коментар до Кримінального кодексу України.

Гарантом успішного складання здобувачем вищої освіти екзамену є глибоке знання основних положень Конституції України, які мають

безпосереднє відношення до кримінального права. Основну увагу слід приділяти засвоєнню діючого законодавства, яке покладено в основу науки кримінального права.

Здобувач вищої освіти повинен знати структуру та зміст Кримінального кодексу України зі всіма змінами законів, затверджених після прийняття Кримінального кодексу України.

Важливою умовою успішного складання кваліфікаційного комплексного іспиту є вміння пов'язувати теоретичні положення та зміст закону з практикою його застосування. Знати тільки зміст закону ще недостатньо, потрібно вміти правильно тлумачити кримінальний закон щодо правозастосовчої діяльності. Тому при підготовці конкретних тем здобувач вищої освіти повинен звернутися до відповідних роз'яснень Верховного Суду щодо практики застосування судами кримінального законодавства, з'ясувати зміст основних положень таких рішень і використати їх під час відповіді на конкретні запитання, а у необхідних випадках ілюструвати їх прикладами з практики. Не варто забувати, що знання роз'яснень вищестоящих судових органів підвищує професійну підготовку. Ці роз'яснення орієнтують на правильне застосування закону, у них визначаються завдання та загальні напрямки боротьби зі злочинністю на сучасному етапі. Належна підготовка до екзамену потребує знань усіх тем курсу, рекомендованих кафедрою, джерел спеціальної літератури, спірних точок поглядів на основні проблеми кримінального процесуального права, вміння висловлювати своє ставлення до них.

2.7. Методичні поради здобувачу вищої освіти з підготовки відповідей на питання екзаменаційного білета

Здобувачу вищої освіти надається достатньо часу для підготовки до відповіді (до 25-30 хвилин). Виявлення рівня знань здобувача вищої освіти здійснюється шляхом аналізу його відповідей на кожне запитання білета.

Безпосередньо на кваліфікаційному комплексному іспиті по білету необхідно з'ясувати зміст кожного питання. Бажано передусім знайти питання в програмі навчальної дисципліни «Кримінальне право України», «Кримінологія», з'ясувати, до яких розділів вони належать і в якому співвідношенні знаходяться з іншими питаннями теми. Структуру відповіді слід продумати, згадати матеріал, який опрацьовувався при підготовці цього питання. Письмові тези або план відповіді повинні бути лаконічними, чіткими. До них необхідно внести головне, що потрібно для відповіді на питання, зміст і судження у тезах слід викладати логічно і послідовно. При цьому не потрібно записувати всю відповідь, а потім дослівно читати ці записи. Таке читання знижує загальне уявлення й оцінку відповіді. Варто мати на увазі, що усна вільна форма викладення матеріалу – явне свідчення впевненості, міцності знань і належної професійної підготовки студента. А тези або план допомагають визначити напрямок і зміст відповіді, застерегти від пропусків будь-чого важливого.

У разі сумніву щодо розуміння сформульованих у білеті питань або умов задачі здобувач вищої освіти має право звернутися за поясненням до екзаменаційної комісії.

2.8. Форма проведення кваліфікаційного комплексного іспиту

До початку кваліфікаційного комплексного іспиту група здобувачів вищої освіти, які складають його за розкладом у цей день, запрошується в аудиторію, де відбувається засідання ЕК.

Голова комісії поздоровляє здобувачів вищої освіти з початком кваліфікаційного комплексного іспиту, знайомить їх зі складом ЕК і коротко пояснює порядок її роботи.

Враховуючи режим роботи комісії, до кваліфікаційного комплексного іспиту запрошуються одночасно не більше 5-ти здобувачів вищої освіти за відповідним списком навчальної групи. Кожному з них для підготовки відповідей виділяють окремий стіл. Необхідні записи здобувач вищої освіти робить на стандартних аркушах, що видаються комісією.

Кульмінаційна частина кваліфікаційного комплексного іспиту – заслуховування комісією відповідей здобувача вищої освіти. Якщо останній відхиляється у бік від сформульованих у білеті питань, голові комісії необхідно спрямувати відповідь здобувача вищої освіти у правильному напрямі. Члени комісії, з дозволу голови ЕК, мають право задавати уточнюючі й додаткові питання. Методично доцільно задавати питання після відповідей здобувача вищої освіти на всі питання екзаменаційного білета.

Якщо здобувач вищої освіти допускає у відповіді помилки, вони негайно виправляються членами комісії. При необхідності можна супроводжувати свої зауваження короткими поясненнями, щоб запобігти можливим повторенням аналогічних помилок у наступних відповідях здобувача вищої освіти.

Додаткові питання члени комісії задають на кваліфікаційному комплексному іспиті за таких обставин:

- відповідь здобувача вищої освіти не достатньо повна, позбавлена логічності й визначеності;
- у відповіді допущені суттєві помилки;
- виникають сумніви в оцінці знань здобувача вищої освіти.

Уточнюючі й додаткові питання треба чітко сформулювати. Члени комісії повинні пам'ятати про необхідність підтримки на кваліфікаційному комплексному іспиті невимушеної, доброзичливої обстановки, яка сприятиме спокійній підготовці здобувачів вищої освіти до відповідей.

Разом з тим важливо органічно поєднувати на кваліфікаційному комплексному іспиті високу вимогливість і об'єктивність в оцінках, індивідуальний підхід до здобувачів вищої освіти у визначенні рівня їх знань в сфері юриспруденції.

3. КРИТЕРІЇ ЕКЗАМЕНАЦІЙНИХ ОЦІНОК І МЕТОДИКА ОЦІНКИ РЕЗУЛЬТАТІВ КВАЛІФІКАЦІЙНОГО КОМПЛЕКСНОГО ІСПИТУ

А. Критерії екзаменаційних оцінок

Головне, що враховується комісією при вирішенні питання про рівень підготовки здобувача вищої освіти з кримінального права та кримінології:

а) розуміння основних категорій, понять і інститутів кримінального права та кримінології;

б) володіння матеріалом в обсязі програми курсу;

в) знання чинного кримінального законодавства і важливих роз'яснень судової практики;

г) практичне використання набутих знань теорії і законодавчих положень у правозастосовній діяльності, тобто вміння давати правильну юридичну оцінку явища (правильно його кваліфікувати), чітко і грамотно обґрунтовувати застосування положень закону, знаходити ознаки, які відрізняють суміжні поняття і склади злочинів;

д) вміння самостійно, чітко, послідовно і впевнено відповідати на запитання екзаменаційного білета або на додаткові запитання, поставлені будь-яким членом екзаменаційної комісії.

При оцінці знань здобувачів вищої освіти екзаменаційна комісія керується критеріями і положеннями, розробленими Міністерством освіти і науки України.

Оцінки «відмінно» заслуговують здобувачі вищої освіти, що показали глибокі знання матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни «Кримінальне право України», «Кримінологія», засвоєння основної літератури, вміння розібратися у спірних точках зору щодо конкретного питання, знання чинного законодавства і важливих положень судової практики. Як правило, відмінна оцінка виставляється здобувачам вищої освіти, які проявили творчі здібності у засвоєнні і використанні положень теорії кримінального права і кримінології, вміють юридично грамотно, чітко і послідовно відповідати на запропоновані запитання.

Оцінки «добре» заслуговують здобувачі вищої освіти, які виявили хороші знання матеріалу в обсязі навчальної програми, засвоїли основні законодавчі положення і роз'яснення судової практики, не допустили суттєвих помилок при відповіді на всі три питання, продемонструвати вміння чітко викладати матеріал і застосовувати одержані знання у практичній діяльності.

Оцінки «задовільно» заслуговують здобувачі вищої освіти, які показали задовільні знання основного матеріалу в обсязі навчальної програми, засвоїли положення чинного закону і судової практики та змогли дати правильну юридичну оцінку явища, застосувати відповідні кримінально-правові норми, але допустили помилки у відповідях, неточності у формулюванні окремих теоретичних понять і положень закону або виявили

поверхневі знання одного з трьох питань білета і у відповідях яких немає чіткості, послідовності, аргументованості.

Оцінка «незадовільно» виставляється здобувачам вищої освіти, які показали недостатні знання навчально-програмного матеріалу, у відповідях яких виявилися суттєві прогалини у знаннях цього матеріалу. Як правило, це здобувачі вищої освіти, які не знають основних понять, принципів і положень кримінального права, не засвоїли чинного законодавства, не вміють дати юридичного аналізу певних положень і показали тим самим свою непідготовленість до професійної діяльності.

Оцінка відповіді кожного здобувача вищої освіти обговорюється колективно усіма членами екзаменаційної комісії, які приймали екзамен.

Підсумки кваліфікаційного комплексного іспиту оголошуються головою комісії у присутності всіх здобувачів вищої освіти групи. Усі оцінки вносяться до протоколу засідання екзаменаційної комісії і у залікову книжку здобувача вищої освіти.

Б. Методика оцінки результатів кваліфікаційного комплексного іспиту

Одним із шляхів реалізації критеріїв екзаменаційних оцінок, зменшення впливу суб'єктивності на їх визначення може бути використання «Робочої оціночної картки члена ЕК». Картка побудована на засадах виділення основних і додаткових оціночних елементів із суми знань, умінь, навичок, якими повинен оволодіти здобувач вищої освіти у процесі вивчення фахових дисциплін в поєднанні з його здатністю користуватися набутими теоретичними знаннями у практичній діяльності. Відомості про здобувачів вищої освіти групи в розділі картки «Допоміжна інформація» вносяться членом ЕК до початку кваліфікаційного комплексного іспиту за даними, що надаються деканатом. Після завершення відповіді здобувача вищої освіти кожен член ЕК виставляє свою попередню екзаменаційну оцінку (графа - картки). Робоча оціночна картка дає змогу чітко бачити й враховувати багато складових в оцінці відповідей здобувача вищої освіти.

Оформлення результатів кваліфікаційного комплексного іспиту

Рішення щодо оцінки знань здобувача вищої освіти приймається екзаменаційною комісією на закритому засіданні відкритим голосуванням простою більшістю голосів членів комісії, які брали участь у засіданні. За умов рівності кількості голосів вирішальним є голос голови.

Результати кваліфікаційного комплексного іспиту за фахом визначаються оцінками «відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно».

Здобувачам вищої освіти, які не склали кваліфікаційний комплексний іспит з поважних причин (підтверджених документально), з дозволу ректора ЧНТУ йому може бути надана можливість складання іспиту під час підготовки до інших кваліфікаційних комплексних іспитів.

Протоколи засідання екзаменаційної комісії, залікові книжки з проставленими в них оцінками підписуються головою і членами комісії.

4. ПІДВЕДЕННЯ ПІДСУМКІВ КВАЛІФІКАЦІЙНОГО КОМПЛЕКСНОГО ІСПИТУ

3.1. Методика аналізу та оголошення результатів кваліфікаційного комплексного державного іспиту

Результати кваліфікаційного комплексного іспиту оголошуються здобувачам вищої освіти у день його проведення після оформлення протоколів екзаменаційної комісії. При цьому дається загальна оцінка відповідей здобувачів вищої освіти, відзначаються найбільш яскраві з них, характеризується рівень фахової підготовки здобувачів вищої освіти.

3.2. Звіт про результати іспиту

Після закінчення роботи екзаменаційної комісії її голова складає звіт. Підсумки кваліфікаційного комплексного іспиту обговорюються на засіданнях Вченої ради ЧНТУ, засіданні юридичного факультету.

3.3. Реалізація висновків і рекомендацій екзаменаційної комісії

Ректорат, юридичний факультет, кафедра кримінального права та правосуддя за підсумками кваліфікаційного комплексного іспиту за фахом розробляють і здійснюють відповідні заходи, спрямовані на подальше удосконалення викладання фахових дисциплін в Навчально-науковому інституті права та соціальних технологій ЧНТУ, підвищення якості підготовки фахівців в галузі юриспруденції.

5. КОНТРОЛЬНІ ЗАПИТАННЯ З КУРСУ КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВА ТА КРИМІНОЛОГІЇ

ЗАГАЛЬНА ЧАСТИНА

1. Поняття, предмет і завдання кримінального права України.
2. Функції та принципи кримінального права України.
3. Кримінальна відповідальність та її підстави.
4. Поняття і структура кримінального закону України.
5. Чинність кримінального закону у просторі.
6. Чинність кримінального закону в часі.
7. Чинність закону про кримінальну відповідальність щодо злочинів, вчинених громадянами України, особами без громадянства та іноземцями.
8. Поняття та види тлумачення кримінального закону.
9. Поняття та ознаки злочину. Відмінність злочинів від інших правопорушень.
10. Класифікація злочинів.

11. Поняття складу злочину і його значення. Елементи складу злочину.
12. Види складів злочину.
13. Поняття та значення об'єкта злочину. Види об'єктів злочину.
14. Поняття предмета злочину. Відмінність предмета злочину від об'єкта.
15. Поняття і значення об'єктивної сторони складу злочину. Обов'язкові та факультативні ознаки об'єктивної сторони.
16. Поняття суб'єкта злочину. Обов'язкові та факультативні ознаки суб'єкта злочину.
17. Осудність та неосудність. Обмежена осудність. Ознаки медичного та юридичного критеріїв неосудності.
18. Поняття та ознаки спеціального суб'єкта злочину.
19. Поняття суб'єктивної сторони складу злочину. Обов'язкові та факультативні ознаки суб'єктивної сторони.
20. Поняття вини. Форми вини.
21. Вина у формі умислу. Відміна прямого умислу від непрямого.
22. Поняття необережної форми вини, її види. Відміна злочинної недбалості від казусу.
23. Подвійна (змішана) форма вини, її значення для кваліфікації злочину.
24. Юридична і фактична помилки, їх вплив на кримінальну відповідальність.
25. Поняття та види обставин, що виключають суспільну небезпечність чи протиправність діяння.
26. Поняття, підстави та умови правомірності необхідної оборони.
27. Уявна оборона та її правові наслідки.
28. Затримання особи, що вчинила суспільно небезпечне посягання.
29. Поняття, підстави та умови правомірності крайньої необхідності.
30. Відміна необхідної оборони від крайньої необхідності.
31. Фізичний або психічний примус.
32. Виконання наказу або розпорядження.
33. Діяння пов'язане з ризиком.
34. Виконання спеціального завдання з попередження чи розкриття злочинної діяльності організованої групи.
35. Поняття та види стадій вчинення злочину.
36. Готування до злочину, його об'єктивні та суб'єктивні ознаки. Відмежування готування до злочину від виявлення наміру.
37. Замах на злочин, його ознаки та види.
38. Поняття закінченого злочину. Момент закінчення злочинів з матеріальним, формальним та усіченим складом.
39. Добровільна відмова від доведення злочину до кінця, його поняття та ознаки.
40. Форми співучасті у злочині.
41. Види співучасників злочину. Кваліфікація дій співучасників.
42. Спеціальні питання відповідальності співучасників: посереднє виконавство, ексцес виконавця, невдале підбурювання та

- пособництво, провокація злочину, співучасть у злочинах із спеціальним суб'єктом.
43. Поняття та юридична характеристика множинності злочинів, її види.
 44. Сукупність злочинів, її ознаки та види. Відмежування сукупності злочинів від конкуренції норм.
 45. Поняття, ознаки та види повторності злочинів. Кримінально-правові наслідки повторності злочинів.
 46. Рецидив злочину, його ознаки та види.
 47. Поняття та ознаки покарання за кримінальним правом України. Кара як ознака покарання.
 48. Мета покарання за кримінальним правом України.
 49. Види (класифікація) покарань.
 50. Поняття, підстави та види звільнення від кримінальної відповідальності.
 51. Загальні начала призначення покарання.
 52. Призначення покарання за сукупністю злочинів.
 53. Призначення покарання за сукупністю вироків.
 54. Призначення більш м'якого покарання, ніж передбачено законом.
 55. Загальна характеристика обставин, що пом'якшують та обтяжують покарання.
 56. Загальна характеристика та види звільнення від кримінального покарання.
 57. Погашення та зняття судимості.
 58. Примусові заходи медичного характеру.
 59. Обмежувальні заходи.
 60. Заходи кримінально-правового характеру щодо юридичних осіб.
 61. Звільнення неповнолітніх від кримінальної відповідальності у зв'язку із закінченням строків давності.
 62. Види покарань, які застосовуються до неповнолітніх.
 63. Особливості призначення покарання до неповнолітніх.
 64. Звільнення неповнолітніх від покарання із застосуванням примусових заходів виховного характеру.
 65. Звільнення неповнолітніх від відбування покарання з випробуванням.
 66. Умовно-дострокове звільнення неповнолітніх від відбування покарання.

ОСОБЛИВА ЧАСТИНА

1. Система Особливої частини КК України та перспективи її подальшого вдосконалення.
2. Поняття, види та загальна характеристика злочинів проти основ національної безпеки України.
3. Державна зрада (ст. 111 КК).
4. Диверсія (ст. 113 КК).
5. Поняття, види та загальна характеристика злочинів проти життя та здоров'я особи.

6. Умисне вбивство (ст. 115 КК).
7. Привілейовані вбивства(ст. ст. 116-118 КК).
8. Види тілесних ушкодження (ст. 121 КК).
9. Поняття, види та загальна характеристика злочинів проти волі, честі та гідності особи.
10. Поняття, види та загальна характеристика злочинів проти статевої свободи та статевої недоторканості особи.
11. Згвалтування (ст. 152 КК).
12. Поняття, види та загальна характеристика злочинів проти виборчих, трудових та інших особистих прав і свобод людини і громадянина.
13. Поняття, види та загальна характеристика злочинів проти власності.
14. Крадіжка (ст. 185 КК).
15. Грабіж (ст. 186 КК).
16. Розбій (ст. 187 КК).
17. Вимагання (ст. 189 КК).
18. Шахрайство (ст. 190 КК).
19. Привласнення, розтрата майна або заволодіння ним шляхом зловживання службовим становищем (ст. 191 КК).
20. Заподіяння майнової шкоди шляхом обману або зловживання довірою (ст. 192 КК).
21. Самовільне зайняття земельної ділянки та самовільне будівництво (ст.197-1КК).
22. Поняття, види та загальна характеристика злочинів у сфері господарської діяльності.
23. виготовлення, зберігання, придбання, перевезення, пересилання, ввезення в Україну з метою використання при продажу товарів, збуту або збут підроблених грошей, державних цінних паперів, білетів державної лотереї, марок акцизного податку чи голографічних захисних елементів (ст. 199 КК).
24. Контрабанда (ст. 201 КК).
25. Незаконне виготовлення, зберігання, збут або транспортування з метою збуту підакцизних товарів (ст. 204 КК).
26. Легалізація (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом (ст. 209 КК).
27. Ухилення від сплати податків, зборів (обов'язкових платежів) (ст. 212 КК).
28. Незаконне використання інсайдерської інформації (ст. 232-1 КК).
29. Поняття, види та загальна характеристика злочинів проти довкілля.
30. Порушення правил екологічної безпеки (ст. 236 КК).
31. Незаконне полювання (ст. 248 КК).
32. Незаконне зайняття рибним, звіриним або іншим водним добувним промислом (ст. 249 КК).
33. Поняття, види та загальна характеристика злочинів проти громадської безпеки.

34. Створення злочинної організації (ст. 255 КК).
35. Бандитизм (ст. 257 КК).
36. Терористичний акт (ст. 258 КК).
37. Сприяння вчиненню терористичного акту та фінансування тероризму (ст. ст. 258-4, 258-5 КК).
38. Створення не передбачених законом воєнізованих або збройних формувань (ст. 260 КК).
39. Викрадення, привласнення, вимагання вогнепальної зброї, бойових припасів, вибухових речовин чи радіоактивних матеріалів або заволодіння ними шляхом шахрайства або зловживанням службовим становищем (ст. 262 КК).
40. Порушення правил поведження з вибуховими, легкозаймистими та їдкими речовинами або радіоактивними матеріалами (ст. 267 КК).
41. Поняття, види та загальна характеристика злочинів проти безпеки виробництва.
42. Порушення вимог законодавства про охорону праці (ст. 271 КК).
43. Порушення правил безпеки під час виконання робіт з підвищеною небезпекою (ст. 272 КК).
44. Загальна характеристика злочинів проти безпеки руху та експлуатації транспорту.
45. Порушення правил безпеки дорожнього руху або експлуатації транспорту особами, які керують транспортними засобами (ст. 286 КК).
46. Незаконне заволодіння транспортним засобом (ст. 289 КК).
47. Поняття, види та загальна характеристика злочинів проти громадського порядку та моральності.
48. Масові заворушення (ст. 294 КК).
49. Хуліганство (ст. 296 КК).
50. Загальна характеристика злочинів у сфері обігу наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів або прекурсорів та інших злочинів проти здоров'я населення.
51. Контрабанда наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів або прекурсорів чи фальсифікованих лікарських засобів (ст. 305 КК).
52. Незаконне виробництво, виготовлення, придбання, зберігання, перевезення, пересилання чи збут наркотичних засобів, психотропних речовин або їх аналогів (ст. 307 КК).
53. Незаконне виробництво, виготовлення, придбання, зберігання, перевезення чи пересилання наркотичних засобів, психотропних речовин або їх аналогів без мети збуту (ст. 309 КК).
54. Загальна характеристика злочинів у сфері охорони державної таємниці, недоторканості державних кордонів, забезпечення призову та мобілізації.
55. Розголошення державної таємниці (ст. 328 КК).
56. Незаконне переправлення осіб через державний кордон України (ст. 332 КК).

57. Ухилення від призову на строкову військову службу, військову службу за призовом осіб офіцерського складу (ст. 335 КК).
58. Ухилення від призову за мобілізацією (ст. 336 КК).
59. Поняття, види та загальна характеристика злочинів проти авторитету органів державної влади, органів місцевого самоврядування, об'єднань громадян та злочинів проти журналістів.
60. Погроза або насильство щодо працівника правоохоронного органу (ст. 345 КК).
61. Поняття, види та загальна характеристика злочинів у сфері використання електронно-обчислювальних машин (комп'ютерів), систем та комп'ютерних мереж і мереж електрозв'язку.
62. Поняття, види та загальна характеристика злочинів у сфері службової діяльності та професійної діяльності, пов'язаної з наданням публічних послуг.
63. Зловживання владою або службовим становищем (ст. 364 КК).
64. Перевищення влади або службових повноважень працівником правоохоронного органу (ст. 365 КК).
65. Службова недбалість (ст. 367 КК).
66. Прийняття пропозиції, обіцянки або одержання неправомірної вигоди службовою особою (ст. 368 КК).
67. Пропозиція, обіцянка або надання неправомірної вигоди службовій особі (ст. 369 КК).
68. Поняття, види та загальна характеристика злочинів проти правосуддя.
69. Притягнення завідомо невинного до кримінальної відповідальності (ст. 372 КК).
70. Примушування давати показання (ст. 373 КК).
71. Невиконання судового рішення (ст. 382 КК).
72. Приховування злочину (ст. 396 КК).
73. Загальна характеристика злочинів проти встановленого порядку несення військової служби (військові злочини).
74. Дезертирство (ст. 408 КК).
75. Поняття, види та загальна характеристика злочинів проти миру, безпеки людства та міжнародного правопорядку.
76. Пропаганда війни (ст. 436 КК).
77. Поняття і визначення кримінології як науки. Предмет науки. Місце кримінології в системі правових наук.

Кримінологія

78. Зв'язок кримінології з суспільними і природничими науками.
79. Завдання кримінології на сучасному етапі розвитку України в світлі Конституції України.
80. Основні етапи розвитку кримінології як науки (класична, антропологічна, соціологічна школи та їх характеристика).
81. Сучасний стан кримінології в Україні. Зв'язок кримінології з практикою боротьби зі злочинністю.

82. Злочинність: поняття, ознаки і визначення.
83. Кількісні показники вимірювання злочинності, як соціально-правового явища.
84. Якісні показники вимірювання злочинності. Структура, характер, географія, ціна та інші показники.
85. Структура злочинності. Ознаки, за якими вона може бути побудована. Значення цього показника.
86. Ціна, географія, характер та інші показники злочинності.
87. Поняття латентної злочинності і її різновиди. Негативні наслідки латентної злочинності. Засоби виявлення латентної злочинності.
88. Поняття кримінологічної детермінації. Основні причини та умови (фактори) сучасної злочинності в Україні.
89. Причини і умови окремого (одиначного) злочину: визначення і характеристика.
90. Поняття особи злочинця та співвідношення з суміжними поняттями (особою підозрюваного, обвинуваченого та ін.).
91. Структура особи злочинця. Основні риси кримінологічної характеристики. Співвідношення соціального і біологічного в структурі особи злочинця.
92. Типологія злочинців.
93. Віктимологія: визначення, основні поняття, значення у запобіганні злочинності.
94. Поняття віктимності, роль віктимної поведінки при вчиненні конкретного злочину.
95. Поняття, визначення, цілі і структура запобігання злочинності.
96. Загальносоціальне запобігання злочинності, поняття та характеристика заходів.
97. Спеціально-кримінологічне запобігання злочинності, поняття та загальна характеристика.
98. Кримінологічна профілактика як вид спеціально-кримінологічного запобігання злочинів, її структура, характеристика заходів.
99. Суб'єкт запобігання злочинності, визначення, ознаки, поняття та загальна характеристика. Система суб'єктів запобігання злочинності в Україні.
100. Об'єкт запобігання злочинності. Криміногенність об'єкту. Класифікація об'єктів.
101. Правоохоронні органи як суб'єкти запобігання злочинності, їх завдання та загальна характеристика діяльності.
102. Органи Національної поліції як суб'єкти запобігання злочинності.
103. Основні напрями діяльності прокуратури щодо запобігання злочинності.
104. Органи місцевого самоврядування як суб'єкти запобігання злочинності.
105. Органи державного і господарського управління та контролю як суб'єкти запобігання злочинності. Роль засобів масової інформації і громадськості у запобіганні злочинності і корупції.
106. Індивідуальне запобігання злочинній поведінці. Суб'єкти застосування, підстави та заходи запобігання.

107. Кримінологічна характеристика рецидивної злочинності та її запобігання.
108. Кримінологічна характеристика та запобігання злочинів у сфері службової та професійної діяльності.
109. Поняття та кримінологічна характеристика професійної злочинності.
110. Детермінація (причини, умови) та запобігання професійній злочинності.
111. Кримінологічна характеристика організованої злочинності. Детермінація (причини, умови) та запобігання організованій злочинності. Досвід протидії організованій злочинності в країнах Європи і США.
112. Кримінологічна характеристика корупції як соціального і правового явища в Україні. Детермінація (причини, умови) та заходи запобігання корупції.
113. Загальносоціальні і спеціально-кримінологічні заходи запобігання економічній злочинності.
114. Кримінологічна характеристика злочинів проти власності. Детермінація (причини, умови) та заходи запобігання злочинів проти власності.
115. Кримінологічна характеристика насильницької злочинності проти життя та здоров'я особи. Детермінанти (причини) і заходи запобігання насильницьким злочинам проти життя та здоров'я особи.
116. Кримінологічна характеристика злочинів проти громадського порядку та моральності. Запобігання хуліганству.
117. Кримінологічна характеристика злочинів, вчинених з необережності, їх запобігання. Загальна характеристика. Детермінація (причини, умови) та заходи запобігання необережній злочинності.
118. Кримінологічна характеристика злочинності неповнолітніх. Детермінація (причини, умови) та запобігання злочинності неповнолітніх.
119. Кримінологічна характеристика, детермінація (причини, умови) злочинів проти громадської безпеки. Бандитизм, та заходи його запобігання.
120. Кримінологічна характеристика злочинів, детермінація та запобігання злочинам у сфері незаконного обігу наркотичних засобів.
121. Насильство в сім'ї: визначення, різновиди, причини і умови та заходи запобігання його злочинним проявам.
122. Кримінологічна характеристика злочинності проти статевої свободи і статевої недоторканості особи, причини й умови та заходи їх запобігання.
123. Кримінологічна характеристика злочинності проти волі, честі та гідності особи, її причини й умови і заходи запобігання.
124. Кримінологічна характеристика злочинності у сфері економіки, її детермінація (причини й умови) і заходи запобігання.
125. Кримінологічна характеристика проти встановленого порядку несення або проходження військової служби (військових злочинів), її причини й умови і заходи запобігання.

6. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Кримінальне право

1. Андрушко П. Злочини у сфері господарської діяльності за чинним Кримінальним кодексом та проектом КК: проблеми систематизації, криміналізації та декриміналізації. *Предпринимательство, хозяйство и право*. 1998. № 12. С.13–18.
2. Андрушко П.П. Злочини проти виборчих прав громадян та їх права брати участь у референдумі: об'єкт і система. *Кримінальне право України*. 2006. № 12. С. 3–63.
3. Андрушко П.П. Злочини проти виборчих прав громадян та їх права брати участь у референдумі: кримінально-правова характеристика: монографія. Київ: КНТ, 2007. 328 с.
4. Андрушко П.П. Кримінально-правова кваліфікація (правова кваліфікація кримінального правопорушення за термінологією КПК): поняття, види, принципи, форми об'єктивізації у процесуальних документах кримінального провадження. *Часопис цивільного і кримінального судочинства*. 2017. № 5. С. 92–122.
5. Андрушко П.П. Об'єкт кримінально-правової охорони, об'єкт злочину, об'єкт злочинного посягання та об'єкт злочинного впливу: основний зміст понять та їх співвідношення. *Адвокат*. 2011. № 12. С. 3–10.
6. Андрушко П.П. Щодо запровадження заходів кримінально-правового характеру стосовно юридичних осіб за вчинення злочинів на їх користь чи в їх інтересах. Кримінально-правові та кримінологічні засади протидії корупції в Україні: матеріали наук.-практ. конф. (Харків, 19 квітня 2013 р.). Харків: МВС України, ХНУВС; Кримінологічна асоціація України, 2013. С. 30–35.
7. Андрушко П.П., Задоя К.П. Дискусійні питання щодо змісту ознак «істотна шкода» та «тяжкі наслідки» у складах злочинів у сфері господарської діяльності. *Вісник Верховного Суду України*. 2016. № 6. С. 38–48.
8. Андрушко П.П., Стрижевська А.А. Злочини у сфері службової діяльності: кримінально-правова характеристика: навч. Посібник. Київ: Юрисконсульт, 2006. 342 с.
9. Волинець Р.А. Співвідношення підроблення документів, які подаються для реєстрації випуску цінних паперів (ст. 223-1 КК), та розміщення цінних паперів без реєстрації їх випуску (ст. 163 КУпАП), а також діяльності на фондовому ринку без ліцензії (ст. 163-7 КУпАП). *Правова держава: історія, сучасність та перспективи формування в Україні: матеріали міжнар. наук.-практ. конф. (Ужгород, 16–17 лютого 2018 р.)*. Ужгород: Ужгородський національний університет, 2018. С. 126–128.
10. Волинець Р.А. Типові форми посягань на фондовий ринок за кримінальним законодавством зарубіжних держав. Місце юридичних наук у формуванні правової культури сучасної людини: матеріали міжнар. наук.-

практ. конф. (Запоріжжя, 22–23 грудня 2017 р.). Запоріжжя: Істина, 2017. Ч. III. С. 66–69.

11. Волинець Р.А. Уповноважена особа як суб'єкт злочину, передбаченого ст. 223-1 КК України. Реформування національного та міжнародного права: перспективи та пріоритети: матеріали міжнар. наук.-практ. конф. (Одеса, 19–20 січня 2018 р.). Одеса: Причорноморська фундація права, 2018. С. 97–100.

12. Волинець Р.А. Фондовий ринок: поняття, структура, загальна характеристика. *Wspolpraca Europejska. European Cooperation Scientific Approaches and Applied Technologies*. 2017. № 6 (25). С. 60–78.

13. Волинець Р.А. Щодо визначення додаткових безпосередніх об'єктів злочинів, що посягають на фондовий ринок. Право як ефективний суспільний регулятор: матеріали міжнар. наук.-практ. конф. (Львів 16–17 лютого 2018 р.). Львів: Центр правничих ініціатив, 2018. С. 20–23.

14. Грищук В.К. Доктринальне розуміння форм реалізації кримінальної відповідальності людини. Актуальні проблеми кримінальної відповідальності: матеріали міжнар. наук.-практ. конф. (Харків, 10–11 жовт. 2013 р.). Харків: Право, 2013. С. 93–98.

15. Грищук В.К. Кримінальне право України: Загальна частина: навч. посіб. для студентів юрид. фак. вищ. навч. закл. Київ: Ін Юре, 2006. 568 с.

16. Гуророва Н.А. Уголовное право Украины. Особенная часть. Конспект лекций. Харьков: Одиссей, 2003. 320 с.

17. Гуророва Н.О. Проблеми кримінально-правової охорони державних фінансів України: дис. ... д-ра юрид. наук: 12.00.08. Київ, 2002. 429 с.

18. Демидова Л.М. Проблеми кримінально-правової відповідальності за заподіяння майнової шкоди в Україні (майнова шкода як злочинний наслідок): теорія, закон, практика: монографія. Харків: Право, 2013. 752 с.

19. Дудоров О.О. Злочини у сфері господарської діяльності: кримінально-правова характеристика: монографія. Київ: Юридична практика, 2003. 924 с.

20. Дудоров О.О. Злочини у сфері господарської діяльності: особливості кримінальної відповідальності. Вісник Асоціації кримінального права України. 2014. № 1 (2). С. 169–175. URL: http://nauka.nlu.edu.ua/wp-content/uploads/2015/07/2_12.pdf (дата звернення: 12.06.2018).

21. Дудоров О.О. Ухилення від сплати податків: кримінально-правові аспекти: монографія. Київ: Істина, 2006. 648 с.

22. Дудоров О.О., Зеленов Г.М. Помилка законодавця чи його усвідомлене рішення? (дещо про зміст кримінально-правових понять «істотна шкода» і «тяжкі наслідки»). Антикорупційна політика України: актуальні проблеми забезпечення ефективності: збірник матеріалів інтернет-конф. (Київ, 29 травня 2015 р.). Київ, 2015. С. 180–192.

23. Дудоров О.О., Хавронюк М.І. Кримінальне право: навч. посібн. Київ: Ваіте, 2014. 944 с.

24. Задоя К.П. Правова природа заходів кримінально-правового характеру, що застосовуються до юридичних осіб. Право і громадянське суспільство. 2014. № 4 С. 42–53.
25. Кваліфікація злочинів: навч. посіб. / Г.В. Анісімов, О.О. Володіна, І.О. Зінченко та ін.; за ред. М.І. Панова. Харків: Право, 2017. 360 с.
26. Кваліфікація злочинів: навч. посіб. / Г.М. Зеленов, Г.Є. Болдар та ін.; за ред. О.О. Дудорова, Є.О. Письменського. Київ: Істина, 2010. 430 с.
27. Книженко О.О. Теоретичні засади встановлення санкцій у кримінальному праві: дис. ... доктора юрид. наук: 12.00.08. Харків, 2011. 431 с.
28. Козирєва Т.П. Кримінальні покарання майнового характеру за законодавством України: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.08. Київ, 2007. 22 с.
29. Коржанський М.Й. Об'єкт і предмет злочину: монографія. Дніпропетровськ: Юрид. акад. Мін-ва внутр. справ; Ліра ЛТД, 2005. 252 с.
30. Кримінальне право (Особлива частина): підручник: у 2 т. / А.О. Данилевський, Д.О. Калмиков, М.І. Хавронюк та ін.; за ред. О.О. Дудорова, Є. О. Письменського. Луганськ: Елтон-2, 2012. Т. 1. 2012. 780 с.
31. Кримінальне право і законодавство України. Частина Загальна. Курс лекцій / за ред. М.Й. Коржанського. Київ: Атіка, 2001. 432 с.
32. Кримінальне право України. Загальна частина: підруч. для студентів юрид. вузів і фак. / Г.В. Андрусів, П.П. Андрушко, В.В. Беньківський та ін.; за ред. П.П. Андрушка, П.С. Матишевського, С.Д. Шапченка. Київ: Юрінком Інтер, 1997. 512 с.
33. Кримінальне право України. Загальна частина: підручник / Ю.В. Александров, В.І. Антипов, О.О. Дудоров та ін.; за ред. М.І. Мельника, В.А. Клименка. Київ: Атіка, 2008. 376 с.
34. Кримінальне право України. Особлива частина: навч. посіб. / В.К. Грищук, С.Г. Волкотруб, Д.Л. Виговський та ін.; за ред. В.К. Грищука, О.М. Омельчука. Хмельницький: Хмельницький університет управління та права, 2016. 642 с.
35. Кримінальне право України. Особлива частина: підручник / Ю.В. Александров, О.О. Дудоров, В.А. Клименко та ін.; за ред. М.І. Мельника, В.А. Клименка. Київ: Юридична думка, 2004. 656 с.
36. Кримінальне право України: Загальна частина: підручник / Ю.В. Баулін, В.І. Борисов, Л.М. Кривоченко та ін.; за ред. В.В. Сташиса, В.Я. Тація. Харків: Право, 2010. 455 с.
37. Кримінальне право України: Загальна частина: підручник / Ю.В. Баулін, В.І. Борисов, Л.М. Кривоченко та ін.; за ред. В.В. Сташиса, В.Я. Тація. Київ: Юрінком Інтер, 2007. 496 с.
38. Кримінальне право України: Особлива частина: підручник / Ю.В. Баулін, В.І. Борисов, В.І. Тютюгін та ін.; за ред. В.Я. Тація, В.І. Борисова, В.І. Тютюгіна. Київ: Право, 2015. 680 с.

39. Кримінальне право України: Особлива частина: Підручник / А.П. Бабій, І.С. Доброход, Ю.А. Кармазін та ін.; за ред. Є.Л. Стрельцова. Харків: Одіссей, 2009. 496 с.
40. Кримінальне право України: Особлива частина: підручник / М.І. Бажанов, В.І. Тацій, В.В. Сташис, І.О. Зінченко та ін.; за ред. М.І. Бажанова, В.В. Сташиса, В. Я. Тація. Київ: Юрінком-Інтер. Харків: Право, 2001. 496 с.
41. Кримінальне право України: практикум: навч. посіб. / П.П. Андрушко, П.С. Берзін, С.Д. Шапченко та ін.; під ред. С.С. Яценка. Київ: Алерта; КНТ; Центр учбової літератури, 2010. 640 с.
42. Кримінальне право: Загальна частина: підручник / Г.М. Зеленов, М.В. Карчевський, Ю.Г. Старовойтова та ін.; за ред. А.С. Беніцького, В.С. Гуславського, О.О. Дудорова, Б.Г. Розовського. Київ: Істина, 2011. 1112 с.
43. Кримінальне право: Особлива частина: підручник / Г.М. Зеленов, М.В. Карчевський, М.І. Хавронюк та ін.; за ред. О.О. Дудорова, Є.О. Письменського. Київ: Дакор, 2013. 786 с.
44. Кримінальний кодекс України від 05.04.2001 р. № 2341-III / Верховна Рада України. Офіційний веб-портал. URL: zakon.rada.gov.ua/go/2341-14 (дата звернення: 12.06.2019).
45. Кримінальний кодекс України. Науково-практичний коментар: у 2 т. / за заг. ред. В.Я. Тація, В.П. Пшонки, В.І. Борисова, В.І. Тютюгіна. Харків: Право, 2013. Т. 2. 1040 с.
46. Кримінальний проступок у доктрині та законодавстві: монографія / В.О. Туляков, Г.П. Пімонов, Н.І. Мітріцян та ін.; за ред. В.О. Тулякова. Одеса: Юридична література, 2012. 424 с.
47. Лихова С.Я. Злочини у сфері реалізації громадянських, політичних та соціальних прав і свобод людини і громадянина (розділ V Особливої частини КК України): монографія. Київ: Видавничо-поліграфічний центр «Київський університет», 2006. 573 с.
48. Лихова С.Я. Юридичні особи як суб'єкти кримінальної відповідальності за КК України. Юридичний вісник. 2014. № 4 С. 128–132.
49. Матишевський П.С. Кримінальне право України. Загальна частина: підручник для студ. юрид. вузів і фак. Київ: А.С.К., 2001. 352 с.
50. Наден О.В. Теоретичні основи кримінально-правового регулювання в Україні: монографія. Харків: Право, 2012. 272 с.
51. Науково-практичний коментар до Кримінального кодексу України / відп. ред. С.С. Яценко. Київ: А.С.К., 2005. 848 с.
52. Науково-практичний коментар до Кримінального кодексу України: у 2 т. / заг. ред. П.П. Андрушка, В.Г. Гончаренка, Є.В. Фесенка. Київ: Алерта; КНТ; Центр учбової літератури, 2009. Т. 1. 964 с.
53. Науково-практичний коментар Кримінального кодексу України / О.О. Дудоров, В.О. Навроцький, А.М. Ришелюк та ін.; за ред. М.І. Мельника, М.І. Хавронюка. Київ: Юридична думка, 2010. 1288 с.

54. Науково-практичний коментар Кримінального кодексу України / О.О. Дудоров, В.О. Навроцький, А.М. Ришелюк та ін.; за ред. М.І. Мельника, М.І. Хавронюка. Київ: Юридична думка, 2012. 1316 с.

55. Науково-практичний коментар Кримінального кодексу України / С.В. Петков, О.І. Мотлях, Н.В. Малярчук, Ю.В. Корнєєв та ін. Київ: Центр учбової літератури, 2015. 696 с.

Кримінологія

Нормативно-правові акти

1. Конституція України – (Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1996, № 30, ст. 141) - із змінами.

2. Кримінальний кодекс України (Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2001, № 25-26, ст.131) – із змінами.

3. Кримінальний процесуальний кодекс України.- (Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2013, № 9-10, № 11-12, № 13, ст.88)

4. Закон України «Про запобігання корупції» (Відомості Верховної Ради (ВВР), 2014, № 49, ст.2056)

5. Закон України «Про засади державної антикорупційної політики в Україні (Антикорупційна стратегія) на 2014-2017 роки; - (Відомості Верховної Ради (ВВР), 2014, № 46, ст.2047)

6. Державна програма щодо реалізації засад державної антикорупційної політики в Україні (Антикорупційної стратегії) на 2015-2017 роки, затверджена постановою Кабінету Міністрів України від 29 квітня 2015 р. № 265

7. Закон України «Про Національне антикорупційне бюро України» – (Відомості Верховної Ради (ВВР), 2014, № 47, ст.2051)

8. План заходів з реалізації Стратегії комунікацій у сфері запобігання та протидії корупції на 2018 рік, затверджений розпорядженням КМУ від 31.01.2018р. №86-р.

9. Закон України «Про державну допомогу сім'ям з дітьми» (Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1993, N 5, ст.21) – із змінами.

10. Закон України «Про сприяння соціальному становленню та розвитку молоді в Україні» (Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1993, N 16, ст.167) – із змінами.

11. Закон України «Про наркотичні засоби, психотропні речовини і прекурсори (Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1995, N 10, ст.60) – із змінами.

12. Закон України «Про обіг в Україні наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів і прекурсорів» від 15 лютого 1995 р. (у редакції від 01.09.2001р.).

13. Закон України «Про органи і служби у справах неповнолітніх та спеціальні установи для неповнолітніх» // ВВР, 1995, № 6, Ст. 35 – із змінами.

14. Закон України «Про організаційно правові основи боротьби із організованою злочинністю» (Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1993, N 35, ст.358) – із змінами.

15. Закон України «Про Раду національної безпеки і оборони України» (Відомості
16. Закон України «Про Національну поліцію» (Відомості Верховної Ради (ВВР), 2015, № 40-41, ст.379) – із змінами.
17. «Положення про Міністерство внутрішніх справ України», затверджене постановою КМУ від 28 жовтня 2015 р. № 878
18. «Положення про Міністерство соціальної політики України», затверджене постановою КМУ від 17 червня 2015 р. № 423
19. Закон України «Про охорону дитинства» (Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2001, № 30, ст.142) – із змінами.
20. Закон України «Про забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків (Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2005, N 52, ст.561) – із змінами.
21. Закон України «Про запобігання та протидію домашньому насильству» (Відомості Верховної Ради (ВВР), 2018, № 5, ст.35)

Базова

22. Александров Ю.В., Гель А.П., Семаков Г.С. Кримінологія: Курс лекцій. – К.: МАУП, 2002. – 296 с.
23. Джужа О.М., Моїсєєв Є.М., Василевич В.В. Кримінологія — Альбом схем Загальна і Особлива частини: Навч. пос. – К.: НАВСУ, 2000.
24. Закалюк А.П. Курс сучасної української кримінології: теорія і практика. У 3-х кн. Кн. 1. Теоретичні засади та історія української кримінологічної науки. – К.: Ін Юре, 2007. – 424 с.
25. Закалюк А.П. Курс сучасної української кримінології: теорія і практика. У 3-х кн. Кн. 2. Кримінологічна характеристика та запобігання вчинення окремих видів злочинів. – К.: Ін Юре, 2007. – 705 с.
26. Закалюк А.П. Курс сучасної української кримінології: теорія і практика. У 3-х кн. Кн. 3. Практична кримінологія. – К.: Ін Юре, 2008. – 317 с.
27. Зелінский А.Ф. Кримінологія: Курс лекцій. — Харьков. – 1996. – 175 с.
28. Іванов Ю.Ф. Кримінологія: Навч. посіб. Ю.Ф. Іванов, О.М. Джужа. МВС України, НАВСУ. – К.: Вид-во Паливода А.В., 2006. – 261 с.
29. Коваленко О.И., Филонов В.П. – Курс лекций по криминологии и профилактике преступности. – Донецк, 1995.- 591 с.
30. Криминология: Для учебных заведений МВД Украины Под ред. В.Г. Лихолоба и В.П. Филонова, Киев-Донецк. – 1997. – 397 с.
31. Криминологія і профілактика злочинів: Курс лекцій у 2-х частинах. Загальна частина Александров Ю.В., Гаврилишин А.П., Лихолоб В.Г. та ін. – Київ. – Українська академія внутрішніх справ, 1996. - 171 с.
32. Криминологія і профілактика злочинів: Курс лекцій у 2-х частинах. Особлива частина Александров Ю.В., Гаврилишин А.П., Джужа О.М. та ін. – Київ. – Українська академія внутрішніх справ, 2000.

33. Кримінологія: Загальна та Особлива частини І.М. Даньшин, В.В. Голіна, О.Г. Кальман, О.В. Лисодед; За ред. І.М. Даньшина. – Харків: Право, 2003. – 352 с.
34. Кримінологія: Навч.-метод. посіб. С.І. Нежурбіда, А.В. Шевчук, Г.П. Жаровська та ін. – Чернівці: Рута, 2004. – 79 с.
35. Кримінологія: Навч. посіб. О.М. Джужа, В.В. Василевич, Ю.Ф. Іванов та ін. За заг. ред. О.М. Джужи. – К.: Прецедент, 2004. – 207 с.
36. Курс кримінології: Загальна частина: Підручник: У 2 кн. О. М. Джужа, П.П. Михайленко, О.Г. Кулик та ін.; За заг. ред. О.М. Джужи. – К.: Юрінком Інтер, 2001. – 352 с.
37. Курс кримінології: Особлива частина: Підручник: У 2 кн. О. М. Джужа, П.П. Михайленко, О. Г. Кулик та ін.; За заг. ред. О.М. Джужи. – К.: Юрінком Інтер, 2001. – 480 с.
38. Янович Р.М. Кримінологія: Конспект лекцій Р.М. Янович, І.О. Єсип та ін. Львівський держ. ун-т вн. справ. – Львів, 2006. – 143 с.
39. Кримінологія: Навч. посіб. Михайлов О.Є. – К., 2012. – 565 с.
40. Кальман А.Г., Христич І.А. Краткий словарь криминологическо-статистических терминов, — Харьков, 1998.- 48 с. . Лисодед О.В. Бібліографічний довідник з кримінології 1992-2002 За ред. О.Г. Кальмана. – Х.: ТОВ „Одісей”, 2003. – 128 с.

Інформаційні ресурси

- <http://rada.gov.ua/>
<http://sc.gov.ua/>
<http://www.vkksu.gov.ua/>
 Офіційний сайт Верховної Ради України – <http://rada.gov.ua>.
 Офіційний сайт Кабінету Міністрів України – <http://kmu.gov.ua>.
 Офіційний сайт Міністерства юстиції України – <http://minjust.gov.ua>
 Офіційний сайт Національної асоціації адвокатів України – <http://www.unba.org.ua/>
 Офіційний сайт Вищої кваліфікаційно-дисциплінарної комісії адвокатури – <http://vkdka.org>
 Офіційний сайт Київської міської кваліфікаційно-дисциплінарної комісії адвокатури – <http://kmkdka.com>
 Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського – <http://nbuv.gov.ua>